

Asia: VN/20307/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista koskevaksi lainsäädännöksi (ns. joustomalli)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Joustomallin tavoitteet ovat osittain kannatettavia, koska nykyinen järjestelmä ei riittävästi huomioi eläkkeensaajan yksilöllistä tilannetta, kuten palkkakehitystä. Joustomalli heikentää nykytilanteeseen nähden osittain työkyvyttömyyseläkkeellä työskentelevän tilannetta, joka pyrkii hyödyntämään jäljellä olevaa työkykyään, sillä tällä hetkellä korkeakaan 1–2 kk kestävä tulorajan ylitys ei ole vakiintuneessa soveltamiskäytännössä vaikuttanut eläkkeen maksuun.

Osatyökykyisten työkykyä ja työssä pysymistä sekä työssä kehittymistä on yhteiskunnan tarkoituksenmukaista tukea ja hyödyntää. Joustomalli ei kuitenkaan kannusta osatyökykyisiä kehittymään työssään ja nostamaan ansiotasoaan tilanteessa, jossa työkyky on edelleen alentunut. Tyypillistä erityisesti työuran alussa ja keskivaiheilla on, että työaika pysyy osatyökyvyttömyyseläkkeellä työskentelevällä muuttumattomana työkyvyn aleneman vuoksi (esim. 20 h/vko), vaikka ansiotaso nousee osaamisen vahvistumisen ja luonnollisen urakehityksen myötä osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana. Ansiotason nousu voi olla merkittävää ilman työkyvyn kohentumistakin, eikä joustomalli huomioi tilannetta riittävästi. Neurologiseen pitkäaikaissairauteen sairastuneen, jolle on myönnetty työkyvyttömyyseläke, työkyky voi työkyvyttömyyseläkkeen aikana jaksoittain kohentua merkittävästikin. Tällöin joustomalli ei tarjoa riittävästi taloudellista kannustinta henkilölle, joka pyrkii hyödyntämään työkykynsä ja osaamisensa täysimääräisesti.

Erityisesti osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevan työntekijän ammatillisen osaamisen ja työuran kehittymistä on esityksen mukaisella ratkaisulla vaikea huomioida riittävästi. Edes viiden vuoden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen jälkeen alle 31-vuotiaalle tehtävä 25 prosentin kertakorotus ei vastaa tähän tarpeeseen. Lisäksi korotus pienenee eläkkeensaajan iän perusteella ja päättyy 56 vuoden iässä.

Ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavasta kuntoutustuesta ei esitetä tehtäväksi vähennystä työtulojen perusteella. Tämä on kannatettavaa ja mahdollistaa todellisen työelämään paluun kokeilemisen, tarjoten siihen myös taloudellisen kannustimen.

Esityksessä on määritelty kattavasti suojaosassa ja joustossa huomioitavat tulot. On perusteltua, että omaishoidon tukea ei huomioida.

Lakimuutosten voimaantulossa on huomioitava riittävä aika muutoksen toimeenpanolle. Joustomalli edellyttää merkittäviä muutoksia tietojärjestelmiin, ja niiden valmistelu voidaan aloittaa vasta, kun lakien muutokset on vahvistettu. Työeläkevakuuttajien on myös tiedotettava muutoksesta ns. suurelle yleisölle ja eläkkeensaajille ennen voimaantuloa, koska työkyvyttömyyseläkkeensaajan voi olla vaikea hahmottaa suojaosan, joustosumman, kertakorotuksen ja ylitysten yhteisvaikutusta. Tästä syystä työkyvyttömyyseläkkeensaajien tarvitsema neuvonta tulee lisääntymään.

Kukkola Tuomas
Neuroliitto ry